

Lausunto pengertien pysyttämiseen Melasjärven Likosalmella / LSSAVI/15592/2022 / Mänttä-Vilppula

Kaupunkikehityslautakunta 21.02.2023 § 33
1150/11.01.00/2023

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto pyytää Mänttä-Vilppulan kaupungilta lausuntoa vesilain mukaisesta hakemuksesta koskien pengertien pysyttämistä Melasjärven Likosalmella. Lausunnon antamiselle on annettu jatkoaikaa 3.3.2023 saakka. Pengertie sijaitsee Likosalmen länsipäässä ja johtaa mantereelta Pieskansaareen kiinteistölle 508-401-1-11 (kiinteistön koko 2,28 hehtaaria).

Vesilain mukaista lupaa haetaan vuonna 2014 murskeella rakennetun pengertien pysyttämiseen sekä sen vahvistamiseen sivusuunnassa. Hakemuksen mukaan nykyinen pengertie on 44 metriä pitkä ja 4,2 metriä leveä. Vuonna 2017 rakenteeseen lisättiin putket (2 kpl, Ø 200 mm) veden virtauksen mahdollistamiseksi.

Hakemuksen mukaan pengertien käyttötarkoituksena on mahdollistaa matalanveden aikaan kulku maateitse Pieskansaareen ja mahdollistaa saarella tarpeelliset puuston- sekä vapaa-ajan asutuksen huolto- ja kunnossapitotehtävät.

Vesistönkäyttäjien mukaan ennen vuotta 2014 Likosalmen läpi on päässyt veneellä. Ennen pengertietä Likosalmella oli yksittäisistä kivistä muodostettu kulkureitti Pieskansaareen, joka oli käytettävissä matalan veden aikaan.

Kuorevesi virtaa Melasjärveen luontaisesti Pieskansaaren molemmin puolin. Kyseessä oleva pengertie on kahdeksan vuoden ajan estänyt Kuoreveden luontaista virtausta ja vesiliikennettä Likosalmen kautta. Virtauksen ja vesiliikenteen vähentyminen ovat edesauttaneet Likosalmen madaltumista, rehevöitymistä ja umpeen kasvua.

Likosalmen rannalle on kaavoitettu kaikkiaan 13 rantarakennuspaikkaa, joista 3 on rakennettu. Likosalmen rehevöityminen ja umpeen kasvaminen aiheuttaa haittaa näiden omarantaisten tonttien virkistyskäyttöön. Vilppulan rantaosayleiskaava on tullut voimaan 1.7.2004 ja Mäntän rantaosayleiskaava 8.1.1993. Kaavaote liitteenä.

Pieskansaarella ja Likosalmella katsotaan olevan myös yleistä virkistyskäyttöä niiden sijainnin perusteella.

Likosalmen syvyys vaihtelee 1,5 metrillä 11,2 metriin. Likosalmen luontaisen virtauksen estäminen voi nopeuttaa myös Likosalmen syvänteiden täyttymistä kiintoaineella/humuksella ja edesauttaa syvänteiden hapettomuutta.

Lainsäädännöllisesti katsottuna murskeella tehdyn pengertien pysyttäminen Likosalmella on lain vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) ympäristötavoitteiden vastainen. Lain ympäristötavoitteena (§ 21) on mm. että pintavesimuodostumien tila ei heikkene ja että niiden tila on vähintään hyvä sekä pintavesi-muodostelmia suojellaan, parannetaan ja ennallistetaan. Lain vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä ympäristötavoitteista on mahdollista poiketa vain merkittävän hankkeen vuoksi edellyttäen, että 1) hanke on yleisen edun kannalta erittäin tärkeä ja se edistää merkittävästi kestävästä kehityksestä, ihmisten terveyttä tai ihmisten turvallisuutta; 2) haittojen ehkäisemiseksi on ryhdytty kaikkiin käytettävissä oleviin toimenpiteisiin; 3) tavoiteltaviin

hyötyihin ei päästä muilla teknisesti ja taloudellisesti kohtuullisilla ja ympäristön kannalta merkittävästi paremmilla keinoilla kuin vesimuodostuman muuttamisella.

Vesilain (587/2011) mukaisesti lupa voidaan myöntää (4§), jos
1) hanke ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua; tai
2) hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin. Lupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos vesitaloushanke vaarantaa yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta, aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry on antanut arvion Kuoreveden Likosalmen väliaikaisen pengertien pysyttämisen vaikutuksista Likosalmen ja lahtialueiden tilaan. Arviossa mm. lausutaan, että väliaikainen pengertie ja alimitoitettut tierummut ovat aiheuttanut kahdeksan vuoden aikana Likosalmen ja lahtialueiden voimakasta umpeenkasvua ja kehityssuunta tulee jatkumaan todennäköisesti, mikäli pengertie missään muodossa pysytetään alueelle. Alueen palauttaminen väliaikaisen pengertien rakentamista edeltävään tilaan vaatisi kaikkien pengertiehen liittyvien rakenteiden poistamista sekä salmialueen luontaisen leveys- ja syvyysuhteiden palauttamisen. Pengertien on aiheuttanut alueen voimakkaan umpeenkasvun, joka pengertien poistamisen jälkeen saattaa heikentää veden luontaista virtausta salmessa. Näin ollen pengertien rakenteiden poistamisen yhteydessä salmeen kasvanut vesikasvit tulisi poistaa veden virtauksen palauttamiseksi.

Lausunto

Kaupunkikehityslautakunta katsoo, että perusteita näin merkittävän virtaamaesteen pysyttämiseen Likosalmella ei ole. Kyseessä oleva yksittäistä mökkiläistä osan kesäkaudesta palveleva pengertie ei ole vesilain (587/2011) ja vesien hoidosta annetun lain (1299/2004) mukainen hyväksyttävä hanke. Kaupunkikehityslautakunta katsoo, että pengertie tulee poistaa tai vaihtoehtoisesti rakentaa pengertien tilalle silta, joka mahdollistaa veneilyn Likosalmen läpi ja takaa riittävän veden virtaamisen Likosalmen läpi.

Kaupunkikehityslautakunta edellyttää, että pengertien poistamisen tai sillan rakentamisen lisäksi Likosalmelle jo aiheutuneet haitat tulee selvittää ja poistaa. Jos merkittävää mataloitumista, rehevöitymistä ja umpeenkasvua on jo tapahtunut, ei pelkän pengertien poistaminen palauta virtausta ennalleen.

Lisäksi on huomioitava, että hakemuksessa esitetyn pengertien periaatepoikkileikkauksen mukaan pengertiessä olemassa olevat putket jätettäisiin louheverhouksen sisään. Kuten hakemuksessakin sanotaan, että Melasjärvi on humusjärvi ja Likosalmi nytkin voimakkaasti mataloitunut, joten jos jo nyt vedenvirtauksellisesti alimitoitettut putket jätettäisiin louheverhouksen sisään estyisi veden virtaus todennäköisesti hyvinkin nopeasti kokonaan louheen tukkeutuessa humuksella.

Toimivalta: Hallintosääntö 23 § kohta 1. lausuntojen antaminen toimielimen toimialaan liittyvissä asioissa. Jos asia edellyttää toimialat ylittävän kannanoton, kaupunginhallitus antaa lausunnon.

Valmistelu ja lisätiedot:
ympäristönsuojelusihteri Helena Vilenius
helena.vilenius@keuruu.fi, puh. 050 562 2734

Valmistelu ja lisätiedot:
infrapalvelupäällikkö Arto Myllylä
arto.myllyla@taidekaupunki.fi, puh. 050 033 3538

Esittelijä	Kaupunkikehitysjohtaja Ville Keränen
Päätösesitys	Kaupunkikehityslautakunta päättää esittää edellä olevan lausunnon pengertien pysyttämiseen Melasjärven Likosalmella Aluehallintovirastolle
Päätös	Päätösesitys hyväksyttiin yksimielisesti keskustelun jälkeen.